

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: **Populační vývoj a současné migrační tendence venkovských obcí Jižních Čech**

Autor práce: Bc. Denisa Edelmanová

1. Obsah práce

Cíle, výzkumné otázky, hypotézy (přiměřenost cílů, geografický charakter a relevance cílů, teoretické podložení hypotéz aj.)

DP nese **název** „Populační vývoj a současné migrační tendence venkovských obcí Jižních Čech“. Název je poněkud nepřesný (migrace je jedna ze součástí populačního vývoje) a zavádějící (není jasné, v jakém období je sledován vývoj a co je současnost). Vzhledem k obsahu a cílům DP by byl asi vhodnější název „Přirozená měna a migrace ve venkovských obcích Jižních Čech mezi lety 1992 – 2017“ nebo možná i „Kontraurbanizace v Jižních Čechách 1992 – 2017“.

Cíle práce. Cíl 1 je jasný a správný. Možná se ještě měl doplnit účel, k čemu to má posloužit. Cíl 1a je sice jasný, ale jeho účel mi není zřejmý, ani jeho souvislost s hlavním cílem 1. Jak mohou výsledky cíle 1a obohatit poznání v rámci hlavního cíle, když se sledují celá SOORP (bez jejich rozčlenění na venkovské a další obce), když populační vývoj není rozčleněn na vývoj přirozené měny a migrace a když vývoj je sledován již od roku 1869? V cíli 1a jde o samostatnou problematiku, která s hlavní problematikou cíle 1 souvisí jen málo.

Druhým cílem práce bylo zkoumání migračních toků mezi jihočeskými venkovskými obcemi (semiperiferními, periferními) na jedné straně a jihočeskými jádrovými městy + suburbánními obcemi na straně druhé, ve snaze odkrýt venkovskou depopulaci či kontraurbanizaci. Zde oponent dodává, že je trochu škoda, že autorka nevěnovala tolik pozornosti migračním tokům jádrová města – suburbánní obce v jejich zázemí ve snaze odkrýt také suburbanizaci, její intenzitu a vývoj ve sledovaném období. Nebylo by to až tak pracné a autorka mohla porovnat intenzitu suburbanizace a kontraurbanizace ve sledovaném období (autorka DP uvádí, že oba procesy zde v určitých letech probíhaly současně).

Hypotézy (v DP „vstupní předpoklady“) jsou v pořádku, jsou podloženy literaturou. Ve vstupním předpokladu P2 předpokládajícím kontraurbanizaci v Jižních Čechách mělo být uvedeno o jakou podobu a míru kontraurbanizace se jedná ve vazbě na typologii kontraurbanizace A, B, C, D na straně 108.

Práce s literaturou (teoretické ukotvení práce, diskuse a kritické zhodnocení literatury aj.)

Je na velmi dobré úrovni. Autorka velmi často cituje ve všech částech DP, i analytických. Jde o literaturu českou (převažuje, což je pochopitelné) i zahraniční. Řešená problematika je dobře teoreticky ukotvena na pozadí diskuse a kritického zhodnocení literatury.

Metodika práce (*vhodnost aplikovaných metod, kvalita a vhodnost použitých dat aj.*)

V kapitole 3 autorka zdůvodňuje a charakterizuje použité typologie venkovských obcí – typologii podle populační velikosti obcí a polohovou typologii obcí na kontinuu jádro – periferie uvnitř spádově nodálních sociálně-geografických mikroregionů.

Autorka si je vědoma úskalí velikostní typologie (kategorizace) obcí, když jihočeské venkovské obce se skládají z různého počtu různě velkých venkovských sídel. Klíčová a správně uchopená je podle oponenta DP polohová typologie obcí. Autorka převzala vymezení periferních a suburbánních obcí z jiných studií a logicky typologii doplnila o obce jádrové (městské) a zbylé – semiperiferní. Jádrové obce pak ještě správně rozdělila na významnější a méně významné.

Datově náročná analýza věkové struktury migračních proudů byla do DP vložena nad rámec zadání a cílů DP ve snaze charakterizovat kontraurbánní migranty Jižních Čech.

Lze ocenit autorčinu schopnost pracovat s velkým množstvím dat o více než 600 obcích Jižních Čech, a to za jednotlivé roky období 1992 – 2017 (přitom migrační data jsou navíc územně vztahová), stejně tak zpracování těchto dat do tabulek, grafů a map. Jako přínosné lze hodnotit také použití Webbova diagramu vyhodnocujícího současně migrační a přirozenou bilanci jednotlivých typů obcí Jižních Čech.

Autorka správně rozdělila sledované období let 1992 – 2017 do tří dílčích období 1992–1999, 2000–2008 a 2009–2017 (mezníky souvisejí s rozvojem suburbanizace a s jejím zmírněním, resp. s hospodářskou krizí), takže mohla posoudit vývojové rozdíly.

Analytická část práce (*správnost a interpretace výsledků, detailnost, struktura a provázanost analýzy*)

Analytická část práce, včetně syntézy, zaujímá celkem 55 stran, a to včetně kvalitních a detailních grafických výstupů. Je bohatě a vhodně doplněna citacemi. Analýza je detailní, provázaná, spojená s teoretickouází a se zavedenou terminologií. Vše je rozděleno do dílčích kapitol a odstavců se zvýrazněnými hesly – tučně kurzívou podtrženě, tučně kurzívou, jen kurzívou. Na několika místech by mohla být tato hierarchie nastavena poněkud jinak.

Závěry práce (*odpovědi na výzkumné otázky, zasazení závěrů do širšího kontextu výzkumu aj.*)

Podle autorky venkovské obce Jižních Čech jako celek od přelomu tisíciletí populačně rostly, když jejich přirozený přírůstek vykazoval mírně záporné hodnoty a populační přírůstek byl zajišťován hlavně migrací, především na úkor měst. Výraznější to bylo u semiperiferních obcí a později i u menších periferních obcí. Odlišně tomu bylo u periferních obcí ležících podél hranic se sousedními kraji (ovšem už ne v posledním období 2009–2017). Konkrétně u semiperiferních obcí autorka zjistila relativně významné přistěhování městských obyvatel a zároveň kladné hodnoty migračního salda ve vztahu k městům, u periferních obcí pak přistěhování městských obyvatel a nulovou nebo mírně zápornou migrační bilanci ve vztahu k městům. Migrantů z měst podle autorky většinou nevyhledávali malá města a městyse, ale populačně menší venkovské obce.

Autorka zjistila vyšší migrační zisky u semiperiferních obcí sousedících se suburbánními obcemi (se suburbánní zónou měst). Je tedy otázkou, zda v tomto případě jde o migrační kontraurbanizaci či o

migrační suburbanizaci.

2. Formální náležitosti práce (zatrhněte Vaši volbu)

Formální úprava: **výborná** / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Stylistická úroveň: výborná / **velmi dobrá** / dobrá / nevyhovující

Citační úroveň: **výborná** / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Komentář (vč. kvality grafiky, (ne)přiměřenosti délky práce aj.)

Tabulky, grafy a mapy jsou vytvořeny kvalitně. Práce mírně přesahuje běžný rozsah.

3. Souhrn

Celkové zhodnocení práce (vč. přínosů práce, provázanosti teoretické a analytické části aj.)

Autorka naplnila všechny stanovené cíle DP a vyjádřila se ke všem vstupním předpokladům DP. Autorka zaznamenala značné rozdíly v populačním vývoji periferních, semiperiferních, suburbánních a jádrových (městských) typů obcí Jižních Čech mezi lety 1992 – 2017, jak z hlediska přirozené měny, tak migrační bilance a směrové migrace. Zjištění autorky o obratu populačního vývoje na jihočeském venkově (zastavení depopulace, nastoupení populačního růstu, kladná migrační bilance) a o kontraurbanizaci na jihočeském venkově jsou zásadní. Její DP rozšiřuje současné poznatky o osídlení a obyvatelstvu venkova v Česku a zejména v Jižních Čechách.

Předloženou práci **doporučuji / nedoporučuji** k obhajobě. (zatrhněte Vaši volbu)

Otázky k obhajobě

Reagujte prosím na výše uvedené výtky.

Diskutujte prosím rozhraní mezi suburbanizací a kontraurbanizací z migračního hlediska a z dalších hledisek, také z hlediska vašeho zjištění o suburbanizaci v zóně semiperiferních obcí.

Jaké migrační vztahy vykazují periferní a semiperiferní obce k suburbánním obcím Jižních Čech?

Datum: 15. 8. 2019

Autor posudku: doc. RNDr. Jan Kubeš, CSc.

Podpis: